VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lausunto

16.11.2021

Liikenne- ja viestintävaliokunta

HE 215/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankintatuesta sekä muuntotuesta

Valtiovarainministeriön lausunto

Valtion talousarvioissa vuosille 2018-2021 on osoitettu vuosittain 6 milj. euroa henkilöautojen hankinta- ja konversiotukiin. Hankintatuen menekki on ollut heikohkoa vuosina 2018-2020. Kuluvan vuoden osalta tuen menekki on kasvanut. Hallitus on vuoden 2021 neljännessä lisätalousarviossa esittänyt tukimomentille siirtyvien määrärahojen uudelleenbudjetointia 7,069 milj. eurolla. Lisäksi eduskunnalle on annettu muutosesitys laiksi sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta ja kaasukäyttöisen kuorma-auton hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasu- tai etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta, jossa esitetään henkilöautojen hankintatukiajan pidentämistä kuukaudella, vuoden 2021 loppuun.

Tässä valiokuntakäsittelyssä oleva lakiesitys (HE 215/2021 vp) liittyy fossiilittoman liikenteen tiekartan toimeenpanoon. Esitykseen liittyen vuoden 2022 talousarvioehdotuksessa esitetään yhteensä 6 milj. euron tukirahoitusta sekä rahoitusta hallinnollisiin kustannuksiin seuraavasti:

- *2,5 milj. euroa hankinta- ja konversiotukeen (RRF pilari3) osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa*
- *1,5 milj. euron määräraha sähkö- ja kaasukäyttöisten pakettiautojen hankintatukeen sekä*
- *2 milj. euron määräraha sähkökäyttöisten kuorma-autojen hankintatukeen*
- *1 milj. euroa hallinnollisiin kustannuksiin liikenne- ja viestintävirastolle fossiilittoman liikenteen tiekartan toimenpiteisiin*

Lisäksi vuoden 2023 osalta määrärahaa on haettu 2,5 milj. euroa hankinta- ja konversiotukeen (RRF pilari3) osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa saman sisältöisesti kuin vuonna 2022. Suomen hakemuksen mukaisesti tukea on tarkoitus osoittaa raskaan liikenteen ajoneuvoihin sekä henkilöautoihin, niin hankintatukena kuin konversiona.

Lakiesityksellä sähkökäyttöisten henkilöautojen, sekä sähkö- ja kaasukäyttöisten kuorma-autojen hankintatukea sekä tukea bensiinikäyttöisen henkilöauton muuntamista kaasu- tai etanolikäyttöiseksi voitaisiin myöntää, kun tukia haettaisiin viimeistään 31.3.2023. Sähkö- ja kaasukäyttöisten pakettiautojen tukea voitaisiin hakea vuoden 2022 loppuun saakka, kuten on budjetoitu. Lisäksi vuoden 2022 täydentävässä talousarviossa on tarkoitus esittää, että momentin 31.20.51 siirtyvää erää hankinta- ja konversiotukien osalta voidaan käyttää uuden lain mukaisiin hankinta- ja konversiotukiin.

Valtiovarainministeriö haluaa muistuttaa, että täyssähköautojen hankintatuki on päästövähennysten kannalta melko kustannustehoton vaihtoehto. Fossiilittoman liikenteen tiekartan mukaan 6 milj. euron vuosittaisella hankintatuella arvioidaan hiilidioksidipäästöjen vähenevän 0,0006 Mt/vuosi, jolloin yhden hiilidioksiditonnin hinnaksi tulee 10 000 euroa. Pakettiautojen osalta kustannusarvioksi on esitetty 1 800 – 2 500 euroa/tCO2. Esimerkkeinä kustannustehokkaammista toimenpiteistä päästöoikeuksien huutokaupassa vastaava kustannus oli marraskuussa 2021 n. 62 euroa/tCO2. Kustannustehokkaampana esimerkkinä taakanjakosektorilta voi mainita taloyhtiöiden jakeluinfrastruktuurin tukemisen, jolla saavutettavan päästövähennyksen on arvioitu maksavan 150 euroa/tCO2.

Esityksen perusteluissa etanoli- ja kaasuautojen muuntotuen kohdalla on hyvä huomioida, että muuntotuilla ei todennäköisesti ole mitään selkeää ilmastovaikutusta edes Suomen tasolla, sillä autoilijan siirtyminen biokaasun tai etanolin käyttöön vastaavasti vähentää jakeluvelvoitteen takia muuten liikenteessä käytettävien biopolttoaineiden määrää. Tuen tehokkuutta arvioidaan Suomen päästöjen kannalta, joten on oleellista, että tuetut autot jäävät Suomen autokantaan. Ulkomaiset esimerkit kuitenkin osoittavat, ettei näin välttämättä tapahdu.

Lisäksi valtiovarainministeriö haluaa huomauttaa jo tehdyistä täyssähköautoja koskevista veroperustemuutoksista. Työsuhde-etuuksien muutokset astuivat voimaan vuoden 2021 alusta, jolloin täyssähköautojen vapaan autoedun ja käyttöedun verotusarvoa alennettiin määräaikaisesti koskien vuosia 2021—2025. Lisäksi samalle ajanjaksolle sähköautojen latausetu vapautettiin verosta. Vuoden 2022 talousarvioesityksen mukaisesti sähköautojen verokohtelu muuttuu siten, että täyssähköautojen autovero poistetaan ja ajoneuvoveron perusveroa korotetaan. Muutoksen on tarkoitus koskea 1.10.2021 ja sen jälkeen ensirekisteröityjä täyssähköautoja ja sen arvioidaan vähentävän CO2-päästöjä 0,01 Mt vuonna 2030. Veromuutosten osalta hallinnolliset kustannukset jäävät varsin niukoiksi (HE 176/2021 vp eduskunnalle laeiksi autoverolain 10 §:n ja liitteen sekä ajoneuvoverolain 10 §:n muuttamisesta).

EU-komission Fit for 55-paketissa 14.7.2021 esitetään vuoden 2030 raja-arvon kiristämistä uusille henkilöautoille 55 prosenttiin eli autonvalmistajien on laskettava hiilidioksidipäästöjä 55 % vuoden 2021 tasosta (nykyinen tavoite on 37,5 %). Lisäksi komissio esittää uuden 100 prosentin raja-arvon asettamista henkilöautoille vuonna 2035. Ehdotus raja-arvojen kiristämisestä kasvattaa toteutuessaan sähköautojen markkinaosuutta ja vähentää liikenteen päästöjä entisestään, mikä vähentää jatkossa tukitoimenpiteiden tarvetta päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi.

budjettineuvos Kati Jussila